

MEGÚJULÓ ÉNEK-ZENE ÓRÁK (2. rész) Szemléletváltás és új taneszközök a korai zenei fejlesztésben

Ismert tény, hogy Kodály Zoltán a muzsikálás közben megismert zenei nyelv megtanítását és a zenei készségek fejlesztését tűzte ki a korai években kezdődő zenei nevelési rendszere céljaként, mert a zenei tudás alapját nélkülöző, csak érzelmi átélésre, asszociációkra hagyatkozó zenehallgatás nem fejleszti az intellektust, a zene belső értékeinek, jelentésének felfedezését. (Kodály, Z. 1958)

Különös eredménye a *legutóbbi évtized kutatásainak*, hogy tényekkel bizonyította ennek mai érvényességét, miszerint az agy biológiai strukturálódása, működése a hallás fejlődésének, differenciálásának, a hangokkal végzett aktív gyakorlatoknak a függvénye. Az új agykutatásokra építve a 3 éves korra teszik ennek a fejlesztésnek kezdetét, optimális idejét pedig a 4-6 éves kor jelenti a gyakorlatban, tehát az óvodás évek. Ezt a tényt a Látható hangok program hatásvizsgálataival elvégzett kutatások is kimutatták. Itt az is beigazolódott, hogy a hangi-zenei jelentést főként azok a gyermekek értik meg, akiknek mozgáson, zenei aktivitásokon keresztül konkrét találkozásuk volt a hang/zás és jelének kapcsolódási folyamatával, vagyis jelentést kötnek a hanghoz és azt hangképi emlékként megőrzik agyukban (*Gyermeknevelés, 2018/2 sz.*).

Ma már tudjuk, hogy a hallásfejlesztő zenei kommunikációs program 3-7 éves korban különleges hatással van az agy biológiai fejlődésére, annak kapacitására és a tanulási képességek magasabb szintjére. Az idegen nyelvek tanulásának is a korai években kialakított érzékeny, differenciált hallás az alapja. 10 éves kor után minden nyelv nehezebben sajátítható el. Ez a felnőttek nyelvtanulási kudarcának egyik oka. A hangok jellegének grafikus „láthatóvá tétele” szorosan kapcsolódik a zenei írás megjelenéséhez is, hiszen csak akkor lehet valaki kottaolvasó, zenét értő, aktív zenélésre is képes, ha ismeri a hangok vizuális formává történő átalakításának alapvető szabályait és azokat tudatosan használja.

Kodály azt is állította, hogy a harmonikus fejlődés feltétele a zenei megértésben az, hogy a gyermek tapasztalatokat szerezzen az aktív zenélés területén. Mint zeneszerző, hitt a zene érzelmi erejében és értékében, de ugyanakkor azt is tudta, hogy egy mélyebb zenei megértés csak a zene alaposabb ismeretén, intellektuális feldolgozásán keresztül érhető el. A gyermekek személyes és nyelvi-zenei

kommunikációs kompetenciája csak akkor tud fejlődni, minőségileg megváltozni, ha lehetőségük lesz részt venni valódi zenei aktivitásokra, élményekre és rendszerezett ismeretszerzésre alapozott zenei nevelésben az arra legalkalmasabb időszakban, 3-10 éves kor között. Ezért is nagy jelentőségű a NAT újítása, mely lehetővé tette, hogy az évtizedek óta tartó, a gyermeki fejlődést akadályozó és minden pedagógiai elvnek ellentmondó egy órás ének-zene oktatást megszüntetve, lehetőséget adjon a heti 2 órás oktatásra 1-5 osztályig. Ennek a pozitív döntésnek egyik fő oka a társadalom igénye és a változó tudományos és szakmai szempontok figyelembe vétele volt.

A NAT II.3.7. Művészetek címszó alatti megfogalmazása szerint: „**A művészetek önálló tantárgyként az ének-zene és a vizuális kultúra oktatásában valósulnak meg.** „A továbbiakban hangsúlyozza: *„Az ének-zene tárgy oktatása a magyar ének-zene oktatás Kodály Zoltán zenepedagógiai és nemzetnevelési elveire épül. A köznevelésben részt vevő minden tanuló számára elérhető fejlesztő tevékenység elsősorban az énekhangra támaszkodik. Általa és a zeneoktatás fontos részeként szereplő, a relatív szolmizáció eszközével tanítandó zenei írás-olvasás elsajátításának célja, hogy kialakuljon az értékközpontú zenei anyanyelv értő szeretete.”*

A gyerekek 3 éves kortól előbb játékosan, majd felismerési gyakorlat formájában, és végül az önálló kottairás -olvasás szintjén jutnak el a zenélés öröméhez. A zenei írásnál megmarad a közvetlen kapcsolat a hangzó zenével, egyszerű logikával követhető a dallamvonal, látszik a ritmus aprózottsága, a hangok fekvése a térben stb. Ezek az egyszerű vizuális formák könnyen érthetőek a gyerekek számára is. Az akusztikus zenei történés, a hangok mozgása a kottairásban csak transzferálódik, átíródik a vizuális formai változatra. A betűk és a számok ezzel szemben nincsenek ilyen logikus kapcsolatban a hangokkal, hanem teljesen elvont jelek, szimbólumok, amiket külön meg kell tanulni, a hanghoz való kapcsolatukat rögzíteni hosszas gyakorlással.

Ez az oka annak, hogy a grafikus zenei írás-olvasást a legtöbb gyerek inkább úgy éli meg, mint egy logikus játékot, és hogy ezek a gyakorlatok a későbbiekben megkönnyítik a valódi írási-olvasási feladatokat másféle jelrendszerekben, így az elvont, szimbolikus formában is. Ha a zenei gyakorlatokat a gyermekek fejlődési színvonalához igazítjuk, és didaktikus tudatossággal tervezünk, akkor nagyon gyorsan fejlődnek a zenei jelek megértésében, a kottaolvasásban. Legjobb, ha a kezdet az 5- és 7 éves kor között történik. Később a folyamat sokkal komplikáltabb és a fejlődés lassabban halad. Ezt a tudományközi kutatások igazolták világszerte.

A *Látható hangok* fejlesztését követő kutatás fontos tanulsága, hogy az írásbeliség kialakulása nehéz azoknak, akik inkább a hallás utáni tanulást ismerik, de az ezzel járó fejlett auditív memória, a kitűnő hallás, valamint a hangtól a jelig vezető út kialakításának fokozatai átsegíthetik a gyerekeket az írás-olvasás kezdeti problémáin. A *Látható hangok program* éppen ezt a lehetőséget adja meg a legszenzitívebb 4-6 éves korban. Mire iskolába mennek, eltűnik a hátrány. Az óvónők és alsó tagozatos pedagógusok képzésében, továbbképzésében ajánlatos lenne a zenei-nyelvi kommunikációt hatékonyan fejlesztő program megismerése.

A NAT záró mondatai: „Az ének-zenei nevelés az intellektuális és az emocionális fejlesztés egyensúlyára épül. Ennek alapja a Kodály Zoltán nevelési elveire épülő, teljes embert fejlesztő zenepedagógiai gyakorlat, melynek célja a magyar nemzeti értékeket tisztelő és őrző, egyben európai műveltségű, kreatív, önállóan gondolkodó ember nevelése.”

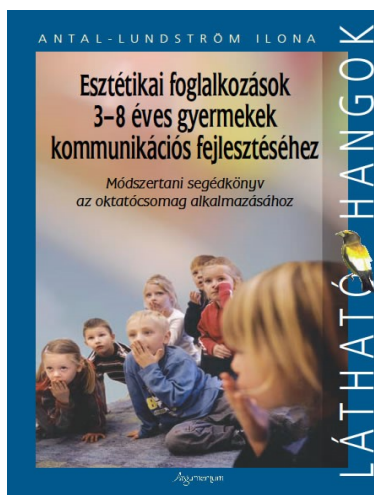
Ez a kijelentés egy fontos szemléletváltást feltételez a zenei nevelés képviselőinek munkájában. Eddig az ismeretátadás volt az ének-zene órák fő feladata, melynek hagyománya és kidolgozott módszertana van. A NAT értelmében most a képességek, készségek fejlesztése is követelménnyé vált, amelynek eddig esetleges változatai voltak, de nem jelent meg a rendszeres, pedagógiailag felépített módszertana.

Ezért vált fontos területté a zenei képességeket fejlesztő zenepedagógia elméletének és rendszerezett cselekvési technikájának kidolgozása. Ez jelentős szemléletváltozást jelent a gyakorló ének-zene tanárok és az alsó évfolyamokon tanító pedagógusok számára. Ily módon szükségszerűen létrejött egy *új szemléletű zenei szaktudományág, a fejlesztő zenepedagógia*, mely a tanterv követelményei szerint (NAT), miközben fontos ismereteket ad át, a folyamatos zenei aktivitás közben kiemelten foglalkozik a gyermekek zenei képességeinek fejlesztésével.

Az új pedagógiai szaktudományág, a fejlesztő zenepedagógia kialakítása több mint 30 év kutató-fejlesztő munkájának az eredménye, s bár sok, a fejlesztésben kiváló óvodában, iskolában megjelent kísérleti szinten, a szakterület bemutatása a most *megjelenő ének-zene tankönyvsorozattal* válik teljessé. A tankönyvekhez írt tanítói, tanári kézikönyvek segítséget adnak a szemlélet megértéséhez, a gyakorlati munka tudatos vezetéséhez. A képességek fejlesztéséhez és a napi feladatok megoldásához a munkalapok, illetve munkafüzetek adnak konkrét anyagot és taneszközt. Mindez több magyar és külföldi egyetem és sok elhivatott pedagógus munkájának az eredménye.

A taneszközrendszer

Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem 2006-ban kiadta a *Látható hangok kommunikációt fejlesztő program-csomagot* (Antal-Lundström, 2006). A program gyorsan terjedt, főleg az óvodákban, 2009-től a Tehetség -szervezet Génusz-képzései révén. Egyházi és politikai szervezetek, pályázatok is segítették a hátrányos területeken dolgozó pedagógusok továbbképzését. A fejlesztő program bemutatása:

Látható hangok - óvodás csoportok részére zenei foglalkozások javaslata 3-5 éves korig

A *Látható Hangok program* a hang tulajdonságainak összehasonlítása, egyre finomabb megkülönböztetése és elemzése után a fokozatos jelképzéssel játékosan vezet a zenei írás-olvasáshoz. Egy olyan pályát épít ki az agyban, amin később a betűk, számok írása gyorsan, automatizáltan futhat. A diszlexiás gyerekeknél sokszor ezen alapképességek gyakorlása hiányzik.

Az Eszterházy Károly Egyetem öt óvodában és egy iskolában negyven perces oktató filmet készített *Látható hangok - A hangtól a jelképzésig* - címmel a fejlesztés folyamatáról a gyakorlati munkában.

Kalandozások a hangok birodalmában címmel
5-6 éves korúaknak egy éves iskolaelőkészítő anyag
34 kaland, Munkalapok + hanganyag

Az 1958-ban leírt kodályi javaslatok alapján kidolgozott, integrált esztétikai program hatására nőtt a gyerekek kifejezési és tanulási képessége, harmonikussá váltak szociális kapcsolataik és mind a nyelvi, mind a zenei területen javult az írási-olvasási szintjük. A svéd és magyar kutatások eredményei igazolják a Kodály Zoltán gondolatainak pedagógiai értelmezésével foglalkozó doktori dolgozat feltevést, miszerint a zene a kognitív képességek katalizátoraként működik, a többi tárgy és az idegen nyelvek tanulása területén is érezteti hatását (Benkéné Antal I., 1987).

2015-ben az Emmi kutatási támogatásával a korábbi eredményeink alapján elindult egy vizsgálat a Szegedi Tudományegyetem kutatóinak közreműködésével. 4–8 éves korú gyermekek fejlődésében követték a *Látható hangok program* esztétikai-zenei aktivitásainak hatását a tanulási képességek serkentésében. A kutatói jelentés a *Gyermeknevelés 2018/2.* számában olvasható.

2016 novemberében a brüsszeli *Great Start in Life* konferencián határozat született az iskolát korán elhagyó gyermekek életlehetőségeinek javításáról és új fejlesztő taneszközök, pedagógiai programok indításáról. Az EU pályázati támogatásával elindult az *új generációt fejlesztő általános iskolai taneszközök, módszerek* kialakításának lehetősége. A tankönyvsorozat készítése közben a NAT óraszámok is változtak az ének-zene tárgyban, így eredeti fejlesztő terveinknek megfelelően a taneszközök, munkatankönyvek és munkafüzetek is elkészülhettek. Most az óvodai alapozást az első osztályban folytató *fejlesztő ének-zenei tankönyv* bemutatása következik.

6-8 éves korig: *A hangok játéka* -Tankönyv az 1-2 osztály számára + Munkalapok+ hanganyag +
Tanítói kézikönyv:

[**A hangok játéka. Ének-zene 1-2. NT-98710**](#)

Letölthető kiegészítők:

- [Teljes könyv](#)
- [Tartalomjegyzék](#)
 - [Tanmenet](#)
- [Pedagógus kézikönyv](#)
- [Tankönyvi hanganyagok](#)
- [Munkafüzeti hanganyagok](#)
 - [Hanganyagok listája](#)
 - [Munkalapok](#)
 - [Tankönyv "A" része](#)
 - [Tankönyv "B" része](#)

A hangok játéka

A tankönyv két évfolyamra szól, 3 fejezetet, ezen belül 66 leckét tartalmaz. Ezeket kiegészítik az órákat hallásfejlesztéssel indító rajzos Munkalapok. A tankönyvön belül nem különítjük el a két évfolyamot, a tanító rugalmasan kezelheti, a csoportnak megfelelő tempóban haladhat. Három kötött tematikus lecke van (téli ünnepek), ezeket az év során akkor taníthatja, amikor időszerű. A zenei fókusz – a tanító számára – a címsávban jelöljük. Minden leckéhez ajánlunk kezdő dalokat bemelegítés, ismétlés vagy az új elem bemutatása céljából és órázáró játékot.

A 2. és 3. fejezet utolsó leckéi ismétlést és szintetizálást kínálnak: zenés előadást, dramatikus játékot alapozhatnak meg. A könyv végén a játékleírásokat, illetve a dalok jegyzékét találja a tanító, mely segíti eligazodni a dalanyagban. Az utolsó oldalra egy színes hanglépcsőt helyeztünk el a két év során megtanult hangokkal.

Az auditív/hallási figyelem kialakításának legjobb módja a gyermekdalok hallás utáni tanulása, játékos éneklése az irányított hallgatás közben és az említett zenei-nyelvi közös hangtulajdonságok felfedezése. A gyerekek fokozatosan megismerik a hallható

világot, annak minden szépségét és sokszínűségét. Ebben a Munkatankönyv napi feladatai és a Munkalapok adnak segítséget. A feladatokat a gyermeki megértés szintjén fogalmazzuk meg. A piktogramok segítenek a feladatok megtalálásában.

Az aktivitást a gyermekdalok, népi játékok hallás utáni tanulása biztosítja, sok mozgással, tánccal, dramatizálással, szóló és csoport váltakozó éneklésével, ritmusjátékokkal. Ily módon előkészítjük a zenei reprodukció/újraalkotás feladatait is, mert az alapvető ismerethez megfelelő dalokat már a játékokban énekelték, elmélyítették a gyerekek. Ezeket később fel tudjuk használni egy másik szinten, vagyis a zenei elemek tudatosításánál, ritmusjátékokkal színezve a dalok éneklését, a ritmushangszerek megismerése és használata segítségével.

1. fejezet: *A hallható világ* A két év alatt fokozatos hallásfejlesztés folyik, amelynek első, indító szakasza a munkalapok segítségével történik, a dalok játéka ad kiegészítést. Később, a második szakasz során csak ritkábban van ilyen hallásfejlesztő foglalkozás, de a harmadikban ismét fontos szerepet tölt be, a zene építkezésének formai, szerkezeti megfigyelésének céljából, valamint a hangszerek, zenekarok megismerése miatt. A zene kifejezőerejét is így értik meg a gyakorlatban.

A változatos témákat a jelenségeket bemutató hangképekkel és nagyon hasonló zenékkal, zenehallgatással, a témákhoz tartozó dalok éneklésével tesszük élményszerűvé. A gyerekek utánozzák az állatok hangját, mozgását, a gépek sebességét, a vonat füttyét, az eső hangját ütőhangszerekkel. Idetartoznak az állatokról szóló dalok, a játékokkal kiegészítve, a mozgási-éneklési aktivitások kapcsolásával, a dalok szövegének dramatizálásával pedig a szövegek megértését segítjük, hiszen eljátsszák a történeteket, leképezik a mozgást, amiről énekelnek (pl.: „Jobbra, aztán balra nézel, gyorsan fordulj meg a talpadon!”).

[Teljes könyv](#) (17.old.)

2. fejezet: *A látható dallam* A könyv 29. oldalától a zenei elemek tudatosítása következik az Ádám Jenő által felépített elméleti rendszer sorrendjében, mindig a megfelelő tempóban, a gyermekek képességeihez igazítva a felhasznált dalok, gyakorlatok nehézségi fokát. A bevezető, fejlesztő szakasz zenei anyaga a további tudatosító munka alapját képezi, mint egy motívumbank, amit szekvenciálisan, mindig magasabb megértési szinten idézünk vissza és dolgozunk fel. Minden fontosabb fogalmat tisztázva, lépésenként épül fel a gyerekekben a zenei jelek rendszere, megértik, miért és hogyan használjuk a kottaképet, s a dallamok felépítését követve a zenei szerkezet is láthatóvá válik. A kétoldalas leckék a zenei lejegyzés

első, tájékozódó lehetőségeiben is bátorítást adnak, a szemléltető hanglépcső segít a hangok térbeli elhelyezésében, az éneklésben. A cél az első osztály végére a pentatónia hallás utáni gyakorlása, térbeli elhelyezése és a ritmuselemek felismerése, használati, kottaolvasási szinten.

[Teljes könyv \(31. old.\)](#)

3 fejezet: *Az elrejtett zene* A továbbiakban a hangsúly a zene nyelvének megértésére tevődik át, a kódrendszer-elsajátítás fejleszti a szimbolikus gondolkodást is. Ha az óvodában is foglalkoztak a hangok rajzos megjelenítésével, akkor könnyebben megy a zenei írás megértése, de itt, a második osztályban már mindenképpen ki kell alakítanunk az egyszerűbb technikai megoldásokat, a feladatok elvégzéséhez szükséges zenei írási képességeket. A ritmuselemek írása és tudatosítása után a dallami elemekkel is aktív formában foglalkozunk, az együttes muzsikálás felé vezető úton fontos a zenei jelölő rendszer, a kódrendszer elemeinek elsajátítása, és ez csak gyakorlás közben lehetséges. A már ismert hangokat egyeztetik a jelekkel, figyelik, követik a hangok és a jelek együttmozgását, azonosítják a dalok hangzó és látható formáját. Így fejlődik a kottaolvasási szintjük, ami később aktív használattá alakul a közös muzsikálásban.

[Teljes könyv \(63.old.\)](#)

A Munkalapok hallásfejlesztő feladatai itt az óra végén jelennek meg, a témához kapcsolódó zenehallgatás formájában. Feldolgozásuk a komplexitásra ad lehetőséget az írásos, rajzos feladatokkal. A zenei elemek nehézségi foka szerint választjuk a dalokat, hogy az éneklés és a gondolkodás fejlődése is a megjelölt szintre kerülhessen. Ehhez alkalmakat kell biztosítanunk időnként gyakorlóórákkal és komplex feladatokkal, újszerű megoldásokkal. Csak a tudatosan feldolgozott fogalmak válnak sajátjukká, és azok alkalmazása a gyakorlatban lehetőséget ad a képességek készséggé, később kompetenciává fejlődéséhez. Az érzékeny és lassabban fejlődő gyermekeknél ez több időt igényel, ezért mindig ellenőriznünk kell az egyéni zenei fejlettséget és a tanulási képességek szintjét is, hogy megfelelő tartalmakat és módszert válasszunk a további munkához.

Külön feladatot jelent a hangszeres muzsikálás, mert az nagyon erős hatással van a legtöbb gyermekre. Ha lehet, vezessük be az órákon a hangszerek megismertetését, használatát, és segítsük elő a gyerekek bátor közreműködését. Ez sokat segít a fejlődésükben, és élvezetesebbé teszi az órákat. Különösen a kész hangokat alkalmazó xilofon, metallofon, melodika alkalmas az egyszerű dallamok

megszólaltatására, de a billentyűsöket is be lehet vezetni a kis csoportokban.

A témakörökhöz zenehallgatás is kapcsolódik, ha lehet, a megismerni szánt dallamot bemutatjuk zenei feldolgozásban, és néha együtt is énekelhetnek a gyerekek a zenei alappal. Bizonyos dallamok nagyon alkalmasak mozgásos gyakorlatokhoz, meneteléshez, tánchoz, a különböző ütemformák, zenei hangsúlyok gyakorlására (3/4, 6/8, 4/4), ami a nyelvtanulásban is előny. Mindig van egy vidám, befejező zenei anyag, amit magukkal vihetnek a „fülkében”, hangi emlékként, dúdolva az óráról.

A tankönyv dalainak bemutatása

A fejlesztési cél lehetőséget adott a dalanyag szakmai rendszerezésére és kor szerinti kiválasztására. A zenei fejlesztés céljával válogatott dalok a gyermek éneklési, hallási fejlődését segítik elő, az Ádám Jenő által ajánlott nehézségi sorrendben, fokozatosan építik a hangterjedelmet, a hangtávolságok, relációk nehézségi fokát. Kodály Zoltán fontosnak tartotta már a korai években is a ritmikai fejlesztést. A legutóbbi kutatások igazolják, hogy a ritmus hatással van az agyi működés fejlesztésére. Ezért a dalok ritmikai sokszínűségében és a hallásgyakorlatokban tágítottuk az eddigi határokat, ezt segítette a szövegek életkorhoz és a gyermeki érdeklődéshez alkalmazkodó szövege is. Forrai Katalin három nagy csoportra osztotta a gyermekeknek szánt dalanyagot, ezt a felosztást követtük mi is az 1–2. osztály dalaiban.

1. Gyermekdalok, melyek a gyermekek spontán alkotásai, életük részeként, ahhoz kapcsolódva jöttek létre. Kétütemes motívumok ismétlése, valójában énekelte mondókák, egyszerű ritmus és kis hangterjedelem jellemzi őket. E dalcsoport bemutatásához Kodály Zoltán és Lajtha László szavait használjuk: „A regösének a gyermekdallal együtt egy sokkal nagyobb emberi közösség sajátja. □...□ Az ütempárok, vagy általában rövid motívumok vég nélküli ismétlése. mint jellemző forma ott van minden primitívebb nép zenéjében, sőt fejlettebb népek megmaradt ősi hagyományaiban is. A gyermek, mint egész fejlődésében, dalában is újra átéli az ember őskorát. Ezért kezdi zenei életét a primitív ismétlődő formával.” (Kodály, Z. 1951), „A népzene e formája is intő, oktató példa arra, hogy melyik az a muzsika, amely ellenállhatatlan erővel szökik ki a lélekből, mint földből a gejzír, és a különböző népek kapcsolatait tanítanak meg arra, hogy mi, Európa népei sokkal mélyebben vagyunk egymás testvérei, mint ahogy azt tudnánk és hirdetnénk.” (Lajtha, L. 1962)

Roar Bjørkvold norvég professzor legújabb kutatásaiban végigkísérte a gyermekdal születésének útját és jellemzőit több földrészen. Az eredmény azt mutatja, hogy a gyerekek mindenütt nagyjából ugyanazokat a motívumokat és hangterjedelmet

használják, hasonló témákról énekelve. Az európai országokban lehetnek nagyon kis eltérések, de a sok hasonlóság alapján mondhatjuk, hogy nincs ilyen vagy olyan gyermekdal, csak „gyermekdal” van. Motívumai: s s m m s m / s l s m d / m m r r d r / s l s f m r d / s s s l s m / s f m r d d. A gyermekdalnak nincs sorszerkezete és hangsora sem, csak kétütemes motívumsorozat, variációkkal és váltakozó szöveggel. Ezzel szemben a népdalnak a felnőtt élethez tartozó témái, szerkezete, hangsora, stílusjegyei vannak, kevés alkalmas 10 év alatti gyerekeknek. Jelölésük: gyd

2. Népi játékdalok, melyek a hagyomány szerinti formában, szabályokkal használatosak a csoportos játékban. A Magyar Népzene Tára így jellemzi őket: „A magyar gyermekdalok metrikus lüktetése mindig páros, a ritmus majdnem kizárólagosan negyedekből és nyolcadpárokból alakul. Alkalmanként a szöveg miatt tizenhatodpárok aprózzák a nyolcadokat, esetleg a három szótagos egység egyenlő értékekre osztja a negyedet (triola). Egy ütempár szótagszáma háromtól kilencig terjedhet. [...] A tipikus gyermekjáték dalok ilyenné alakulását elsősorban az határozza meg, hogy nem önálló, független művészkedés, hanem mozdulathoz, játékhoz van kötve. Az aránylag szűkre szabott hangterjedelemnek (a legkisebbek saját énekhangjának fejletlensége mellett) oka, hogy a gyermekek figyelme csak részben irányul a zenére, nagyobb részét a játék cselekménye köti le: ezenfelül maga a mozgás erőt von el, és nem engedi, hogy a légzőszerv munkája teljes egészében az éneklést szolgálja. Ugyancsak a játék, a cselekmény le nem zárt s alkalom szerint bővülő menete nyomán alakul ki az éneklés alakja, a láncszemként egymásba kapcsolódó szerkezet.” (Kerényi, Gy. 1951) Korcsoport szerint, a mozgás és tartalom függvényében jelennek meg a könyvekben, fokozatos nehézségi sorrendet követve. E játékok leírását is megadjuk a könyv végén. Jelölésük: njd.

3. Dalok, melyeket felnőttek, általában zeneszerzők, költők írtak gyerekeknek. Itt a szerző és a szövegíró általában nem azonos, a dal témája kapcsolódik a gyerekek életéhez, de nem természetesen, mivel felnőttek szerzeménye, műalkotás. Kodály Zoltán pentaton énekes gyakorlatai a Kis emberek dalai című füzetben jelentek meg különböző, általa kiválasztott szövegírók verseinek alkalmazásával, és a tankönyvekbe is átvették őket. Céljuk a hiányzó gyermekdalok pótlása volt. Ez a jelenség más országokban is megfigyelhető, a sikeresebb dalok fennmaradnak, gyermekdallá válnak az oktatási intézményekben. Könyvünkben is van néhány ilyen népszerű szerzemény (karácsonyi dalok, történeteket elmesélő dalok stb.). Jelölésük: d.

Az új, fejlesztő szemlélet és a fejlesztő zenepedagógia szakterületének elismerése, tanárképzésbe történő beemelése már több, mint egy évtizede várat magára. Itt az

ideje, hogy az ének-zenei nevelés szakmai lehetőségeivel a hátrányos iskolás kor előtti- és kezdetkor meglévő csökkentését, a magasabb tanulási képességek serkentését már a korai években, országszerte javítsuk. Ebben segítenek az új generáció fejlesztésére készült tankönyvek, melyek bemutatását a 3-4-5 osztályok számára a következő számban folytatjuk.

A NAT-ban meghatározott célok eléréséhez elkerülhetetlen a pedagógusképzés, elsősorban óvó- és tanítóképzés rangjának emelése, hiszen a legutóbbi kutatások fényében munkájuk és szakmai felkészültségük színvonala alapvető a gyermekek jövő életének alakításában.

Felhasznált irodalom:

Magyar Közlöny 2020. évi 17. szám
5/2020. (I.31.) Korm. rendelet
a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm.
rend. módosításáról

[Antal-Lundström Ilona: Látható hangok - komplex ...](#)

Antal - Lundström Ilona: Látható hangok Argumentum Kiadó, Budapest, 2006, 2009

Janurik Márta -Antal-Lundström Ilona, Józsa Krisztián:
A zenei hallás korai fejlesztésének a szerepe a beszédészlelés fejlődésében: Egy zenei
fejlesztőprogram tanulságai
GYERMEKNEVELÉS 6. ÉVFOLYAM 2. SZ 2018 64-79. old.

*Antal-Lundström Ilona: A zene ajándéka. (2011) Argumentum Kiadó, Budapest.
(Az 1996-os svéd és 2001-es dán kiadás magyar nyelvű, átdolgozott változata.)*

Benkéné Antal I.: Rendszerszemléletű zeneoktatás és fejlesztésének lehetőségei
ELTE doktori disszertáció (1987)

Bjorkvold, R-J. Den musiska människan. (1991) Stockholm, Runa Förlag

Kerényi György (szerk.): Magyar Népzene Tára. I. *Gyermekjátékok*. XXIII.

Kodály Zoltán: A magyar népzene. (1951) EMB, Budapest.

Kodály Zoltán: Zene az óvodában (1958)

Lajtha László: előadás, Oslo. (1962) Közli: Pávai István (2008)

A fejlesztő zenepedagógiai tankönyvek a következő linkeken a Tankonyvkatalogus.hu honlapon. mellékleteikkel együtt megtekinthetők:

1-2. osztály: NT-98710

3. osztály: NT-98803

4. osztály: NT-98804

5. osztály: NT-98709

A szerző a zenepedagógia professzora, tudományos kutató